

Gjenskapte den dramatiske flukten til 23 barnehjemsbarn

Stor skuespillerkunst i kombinasjon med dramatiserende musikk ga publikum en stor opplevelse om krigens gru.

Alf Helge Jensen
alf.h.jensen@finnmarken.no

Fiskeværet Finnkongkeila 30. oktober 1944: Bestyrerinnen for Vårsol barnehjem tar den tunge avgjørelsen om å flykte fra tyskernes tvangsevakuering med 23 barn, sammen med resten av bygdefolket. De skulle gå langt, 18 km i vanskelig fjellterreng i mørketid.

Dette var bakteppet for forestillingen «Spor - Finnkongkeila» til Juni Dahrs Visjoner Teater på Skjånes lørdag. En blanding av teater, film og utstilling. Det var tydelig at publikum likte det de så. Langvarig applaus og mange godord levnet ingen tvil. Blant de begeistrede var den kjente skuespiller Gørild Mauseth fra Kjøllefjord. Mer om henne lenger ned i saken.

To ganger tidligere har Visjoner Teater og Juni Dahr bidratt med forestillinger om lokal krigsdramatikk under Kulturdugnad Gamvik. Nå fikk de æren av å avslutte årets utgave som startet søndag 26. juli.

Flyktet fra bomberegner

Det begynte med at finske Reijo Kela kom ned av fjellet, slik barnehjemsbarna gjorde på Skjånes etter den slitsomme ferden. Han var ikledt kun en sundrevet skjorte mens han ringte i små klokker for å varsle fare. Vi antar at de sundrevne klærne symboliserte at folket sto ribbet tilbake etter brenningen.

Resten foregikk innendørs i båthuset til Inge Arne Eriksen, som hadde gjort en stor jobb med å rydde lokalet og lage parkeringsplasser. Juni Dahr fortalte historien på gripende vis med både barne- og voksenstemmer til nykomponert musikk fra Per Oddvar Johansen (trommer) og Tore Brunborg (sax).

Dahr startet fortellingen med at stadig bomberegner i Vardø gjorde at Frelsesarmeens barnehjem Vårsol måtte evakuere flere ganger. De havnet etter hvert i Finnkongkeila, et fredelige liv langt borte fra bombene. Men krigen kom også dit med brenning og tvangsevakuering, noe som førte til den dramatiske flukten.

LEVENDE FORTELLING: Juni Dahr fortalte om barnehjemsbarna med flere stemmer og mange ansikter og kroppsdelar. Sammen med musikken til Per Oddvar Johansen.

Flukt til ingen nytte

Det finnes fortsatt et tidsvitne med fantastisk hukommelse, Erling Simonsen (snart 91), bosatt i Stavanger. Hans fortelling var sentral i Dahrs framføring, men hun hadde også med det mest kjente barnehjemsbarnet, nemlig Yngve Hågensen, tidligere LO-leder.

Med unntak av noen små og ubetydelige dikteriske friheter var det hele en riktig historisk framstilling, fortalt av en dyktig skuespiller. Etter en kaffepause ute i godværet ble Dahrs møte med Erling Siomonsen vist som film. På nøkternt vis fortalte han om barnas skjebne.

Den tunge turen fra Finnkongkeila til Skjånes var til ingen nytte. Barna rakk bare å sove noen få timer før de ble brutalt vekket av tyske soldater og tatt med. Protestene fra bestyrerinne Ingertha Horsdal var

IMPONERTE IGJEN: Finske Reijo Kela er kjent for krevende roller. Slik kom han ned fra fjellet mens han varslet fare med små klokker, og tett på publikum som fortsatt sto ute. **FOTO: ALF HELGE JENSEN**

nytteløse. I en lukket pram gikk ferden tilbake til Finnkongkeila.

De fleste av bygdefolket som hadde rømt til fjells, ble hentet ned av tyskerne og stuert om bord. Det siste de så, var at tyskerne brente kapellet og et par hus som fortsatt sto igjen. Finnkongkeila ble utslettet og reiste seg aldri fra asken.

Fikk ros fra Mauseth

Forestillingen fikk bare lovord. Gørild Mauseth hadde tatt turen fra Kjøllefjord og var blant de første gratulantene med en god klem til Juni Dahr.

- Det er fantastisk at vi ytterst i landet kan oppleve en så flott og dyktig framført forestilling om en viktig del av vår historie, og med musikk som framhevet dramatikken. Generasjonen som opplevde krigen, snakket oftest med innestemme, hvis de i det hele tatt fortalte noe til sine barn. Det er derfor vår generasjons ansvar å ta vare på

TO SKUESPILLERE: Gørild Mauseth gratulerte Juni Dahr med forestillingen om barnehjemsbarnas skjebne. **FOTO: ALF HELGE JENSEN**

historien som dagens unge knapt har hørt om, sier Mauseth.

Hun viste til at vi i Finnmark er flinke med revy og underholdning, men at det er snaut